

Úton a nulla hulladék felé – utópia vagy valóság?

Urbán Csilla

HUMUSZ
szövetség

Nulla Hulladék önkormányzati továbbképzés
2017.02.22.

Tanácsot adunk

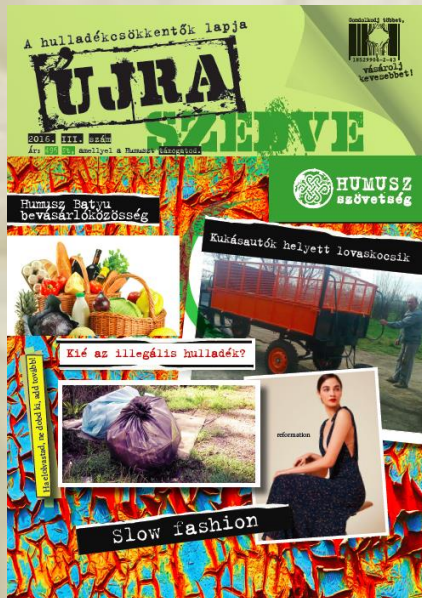
- » Lakossági tanácsadó irodát működtetünk.
- » Két évtizede szervezünk lakossági előadásokat hulladékos, környezetvédelmi és fogyasztási témákban. Pl. Zöld Kalandozások, komposztképzés

HUMUSZ
szövetség

Szemléletet formálunk

- » Tömegrendezvényeken tanácsadó standunkkal jelenünk meg.
- » Kiadványainkkal, tematikus honlapjainkkal, szervezeti kommunikációnkkal a széleskörű szemlélet-formálást és tájékoztatást célozzuk.

Oktatunk

- » Oktatóközpontunkban az óvodás, általános és középiskolás diákok, továbbá egyetemi, főiskolai hallgatók számára egyaránt tartunk foglalkozásokat.
- » Iskolai programunk keretében akkreditált képzéseket tartunk pedagógusoknak, és ösztönözzük az oktatási intézmények zöld gazdálkodását.
- » Zöld Óvoda és Ökoiskola Hálózat bővítése

Közreműködünk a szabályozási keretek kidolgozásában

- » A helyi önkormányzatokkal közös fenntartható hulladékgazdálkodási projekteket tervezünk (NUHU Karta).
- » A Humusz szakértői, tanácsadói minőségben évek óta részt vesz a hulladékos jogszabályok társadalmi egyeztetésében, és egyéb ágazati kérdésekkel is foglalkozunk.

HUMUSZ
szövetség

A hulladékproblémáról

- Környezeti vonatkozások:
 - » az erőforrások pazarlása,
 - » környezet szennyezése, CO2 kibocsátás
- Gazdasági vonatkozások:
 - » "Zöld" adók: lerakási járulék, termékdíj
 - » Hulladékgazdálkodás költsége
- Társadalmi vonatkozások:
 - » Egészségügyi problémák, kiszolgáltatottság
 - » munkahely

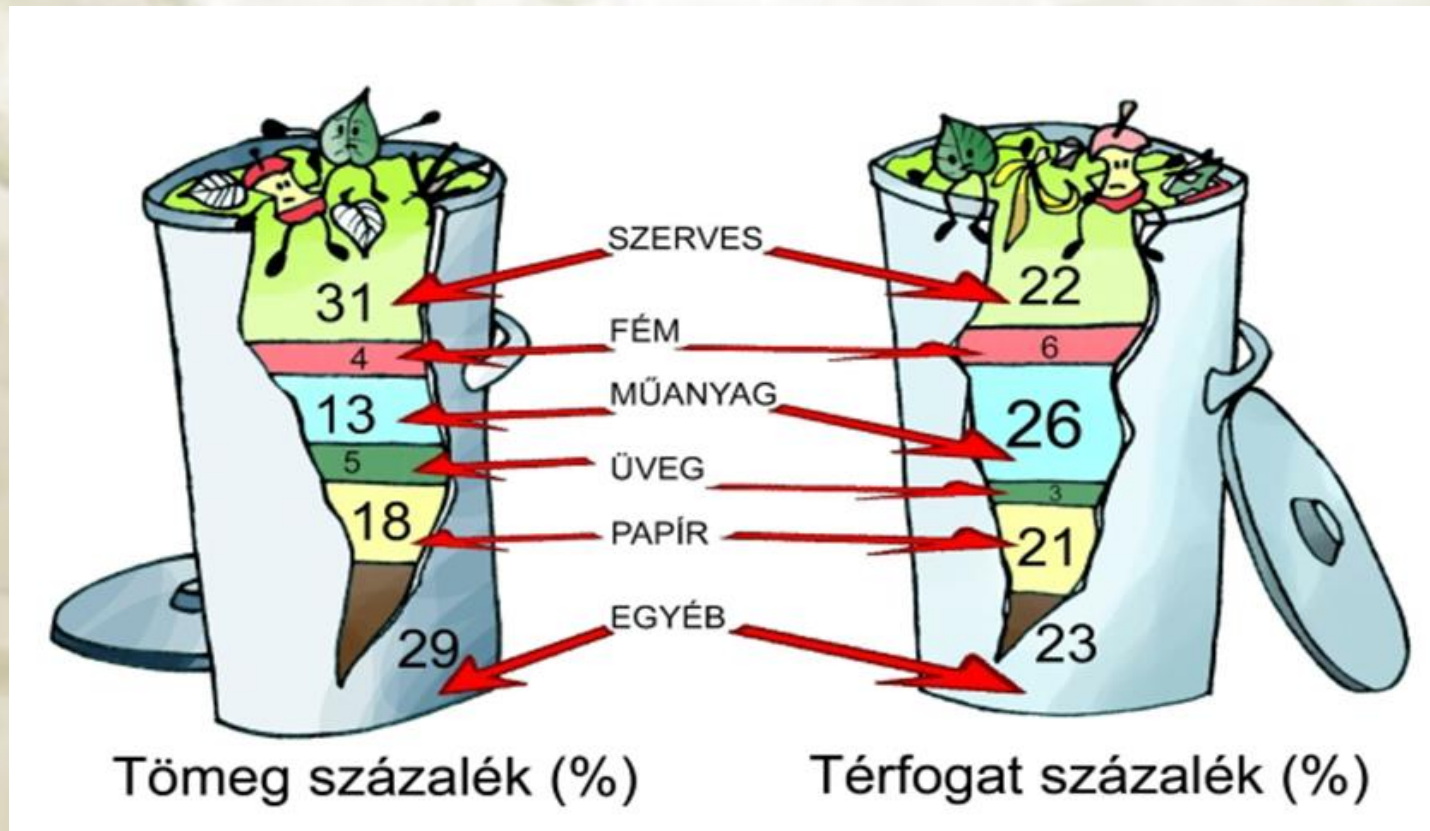

Újfajta szemlélet a termelésben és fogyasztásban!

HUMUSZ
szövetség

Mi van a kukában?

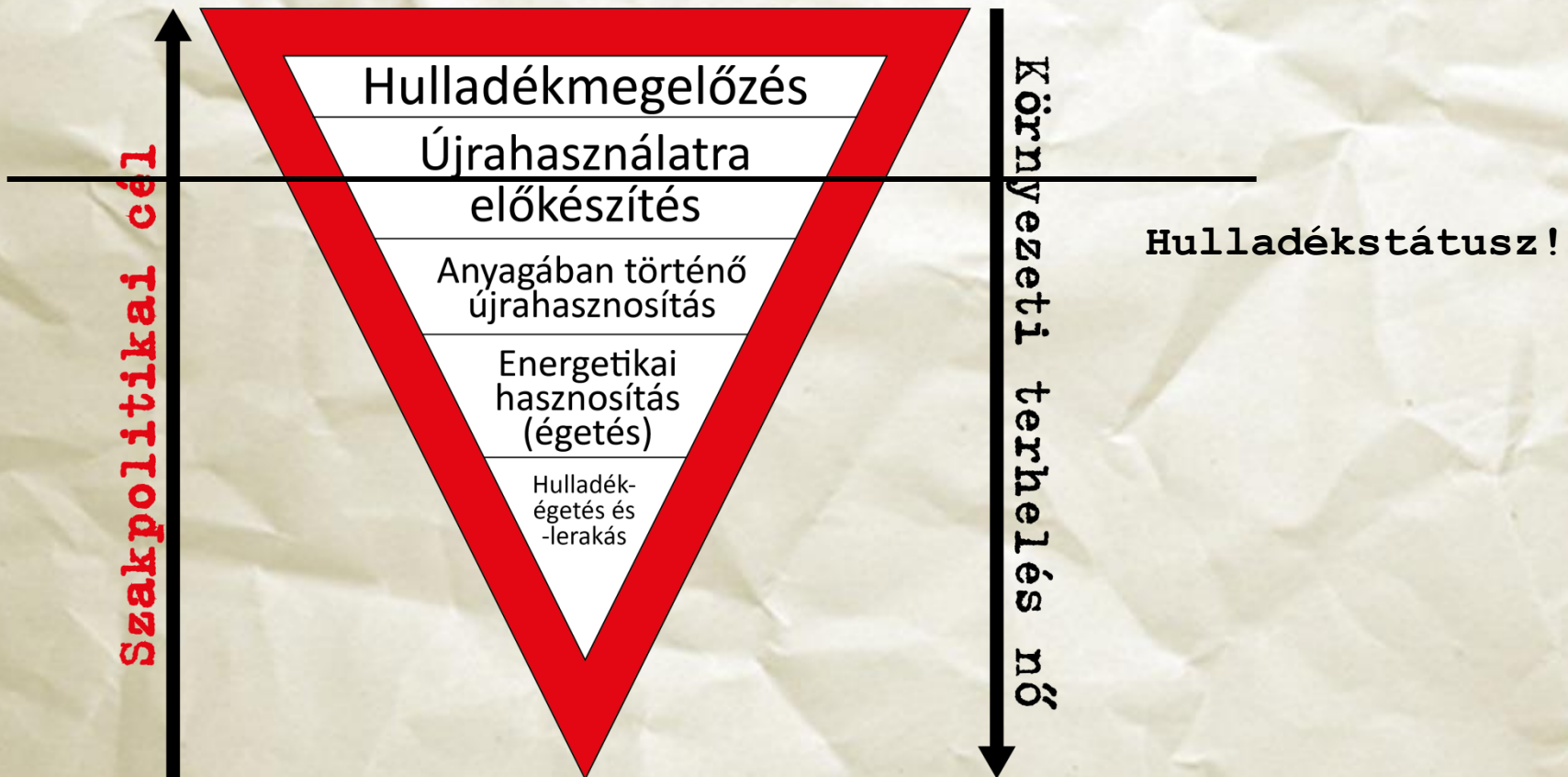

Mi van a kukában?

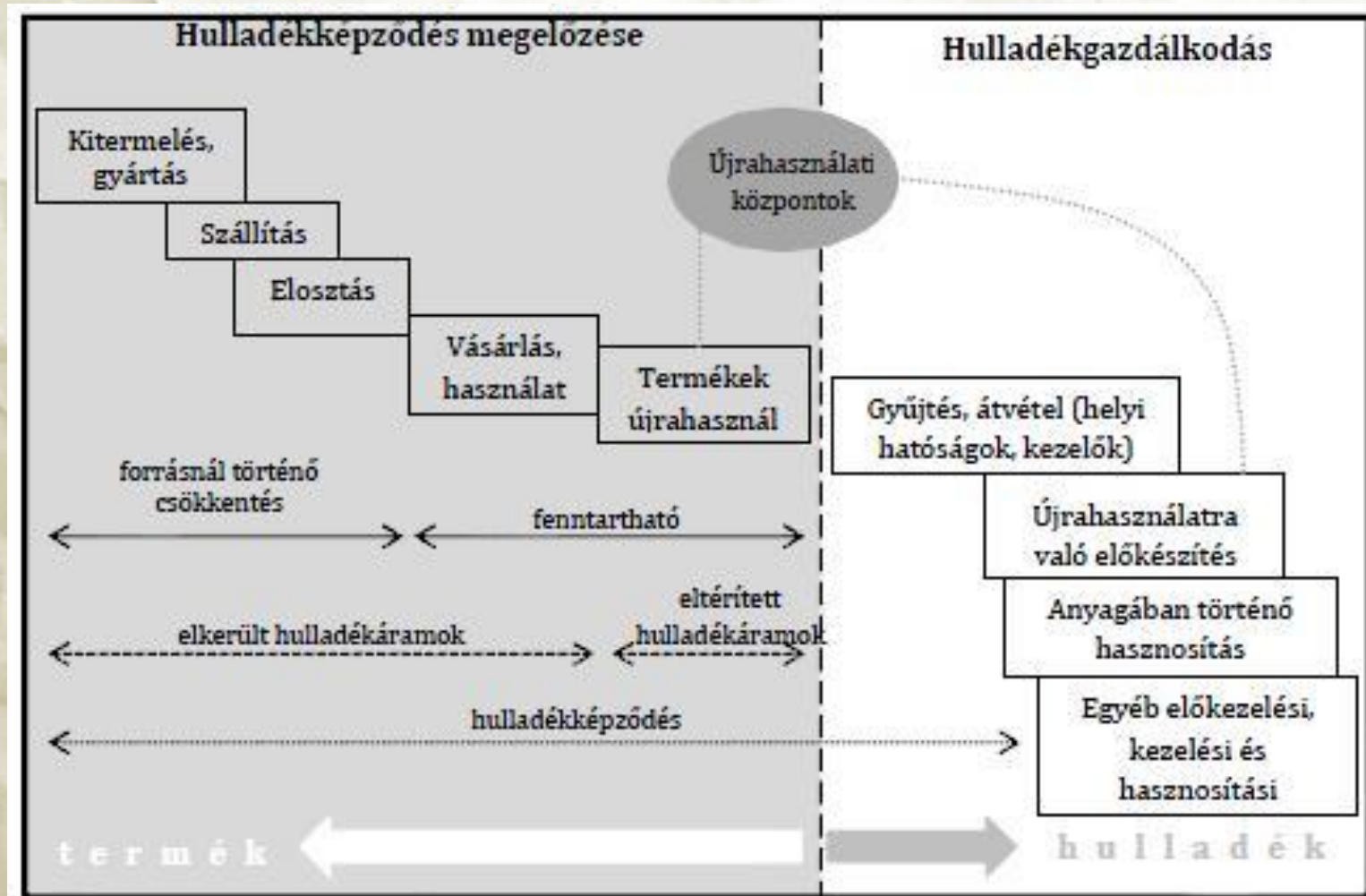
- » A TSZH 15-20%-a elkerülhető!
 - Megelőzés: vásárlási szokások, betétdíj, kötelező visszavétel,
 - újrahasználat, közösségi rendszerek, öködesign, a fogyasztás
 - racionalizálása, a reklám korlátozása
- » A TSZH harmada szervesanyag!
 - Komposztálás (házi), biogáz
- » A TSZH harmada hasznosítható!
 - Elkülönített gyűjtés, anyaghasznosítás, a feldolgozó kapacitás bővítése,
 - helyi megoldások, újrahasznosított termékek piaci támogatása

Hulladékhierarchia

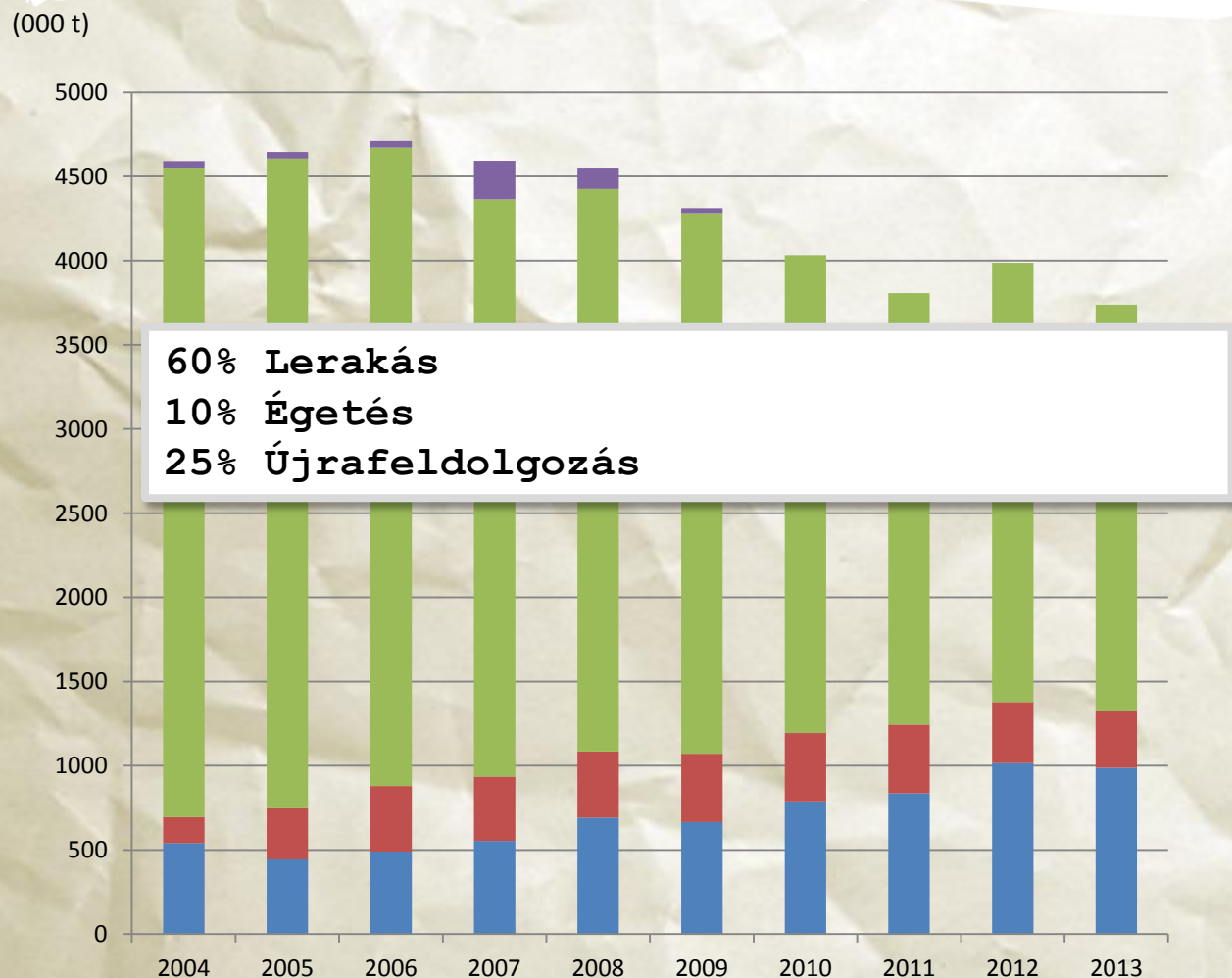
Hulladékos hierarchia

Hulladékhierarchia

A települési hulladék kezelése

2014:
385 kg/fő/év

Egyéb

Lerakás

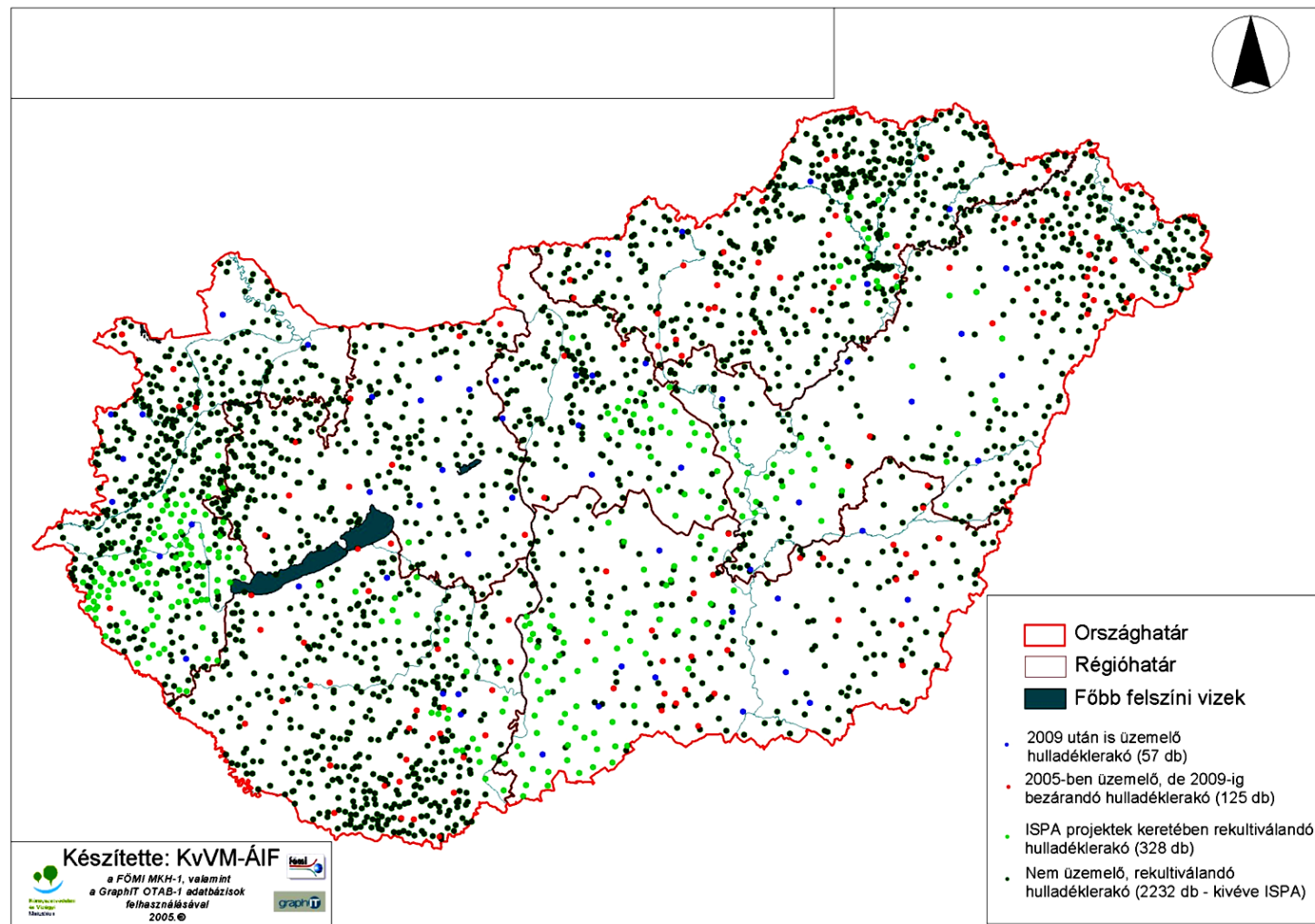
Égetés, energetikai
hasznosítás

Újrafeldolgozás,
komposztálás

60%

Lerakás: „előtte – utána”

HUMUSZ
szövetség

10%

Az igazi megoldás??

HUMUSZ
szövetség

Égetés

- » Energetikai hasznosítás és az uniós források
- » Levegő-szennyezés
- » Esetleges túlkapacitás
- » Házi hulladékégetés

HUMUSZ
szövetség

25%

Újrahasznosítás – célok 2020-ig

- » Papír, fém, üveg, műanyag: min. 50%
- » Építési-bontási hulladék: min 70%
- » Körforgásos gazdaság: növekvő számok!

HUMUSZ
szövetség

Gorcsó alatt a gondolataink

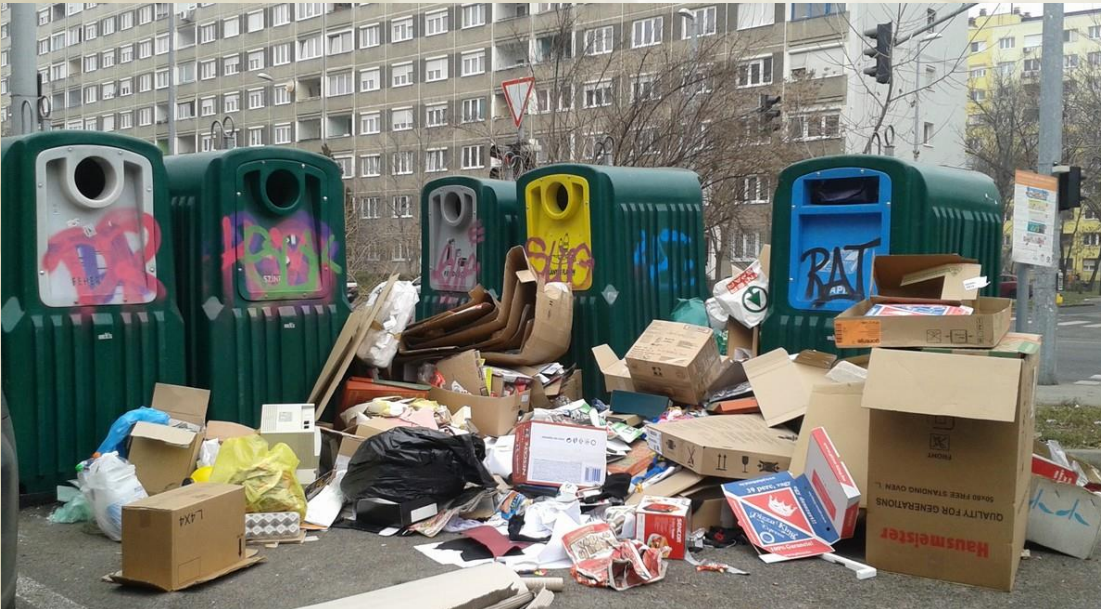
- ▶ A magyar lakosság 96%-a számára személy szerint nagyon fontos a környezet védelme.
- ▶ 77%-uk szerint az egyes állampolgárok nem tesznek eleget a természeti erőforrások megőrzése érdekében.
- ▶ A legnagyobb környezeti problémának a lakosság közel fele a szennyezést tekinti (elsősorban a levegőminőség kapcsán 48%, ill. a hulladék okozta szennyezést 46%).
- ▶ A fogyasztási szokásainkat a környezetvédelem vonatkozásában mindössze 12% tartja fontos problémának.

Gorcsó alatt a gondolataink

- ▶ A természeti erőforrások hatékonyabb felhasználását is csak 19% tartja kiemelt eszköznek a környezeti problémák megoldására.
- ▶ A lakosság 44%-a állítja, hogy a környezeti információkról kifejezetten rosszul, hiányosan van tájékoztatva.
- ▶ A környezetvédelem jelentőségét tehát elismerik, azt is, hogy magánemberként kevesen tesznek az ügy érdekében, és információhiánytól is szenvednek, viszont nagyrészt cső végi gondolkodás tapasztalható a részükről.

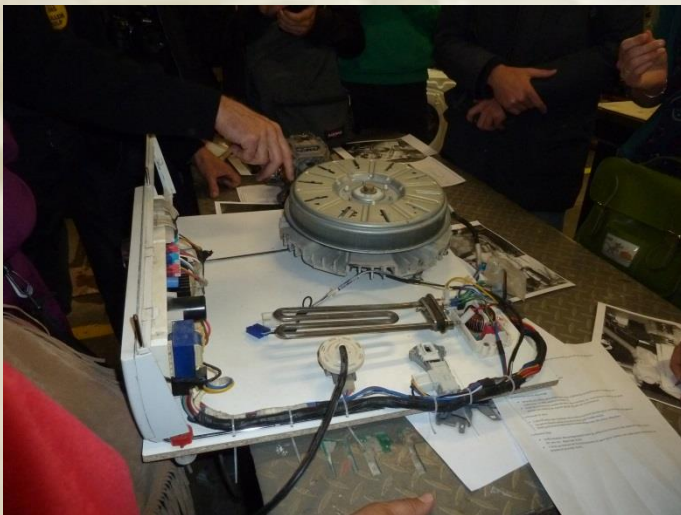
Szelektív gyűjtés helyzete

- ▶ Lakossági hozzájárulás: 10%!
- ▶ Főváros: szelektív gyűjtőedényzetek szennyezettsége több mint 50%!
- ▶ Gyűjtőszigetek megszűnnek

Újrahasználat

- » Keverik a fogalmat az újrahasznosítással
- » Célszámokban: újrahasználatra való előkészítés
- » Előtérbe került az EU-ban
(pl. elektronikai hulladékoknál)
- » Újrahasználati központok (lomok)
- » Használt cikkek kereskedelme

Szerves hulladékok

- » 2016-ig 820 000 tonnára kell csökkenteni a lerakókra/égetőkbe kerülő mennyiséget
- » komposztálás (házi, közösségi, beltéri)
- » energetikai hasznosítás (biogáz, égetés)

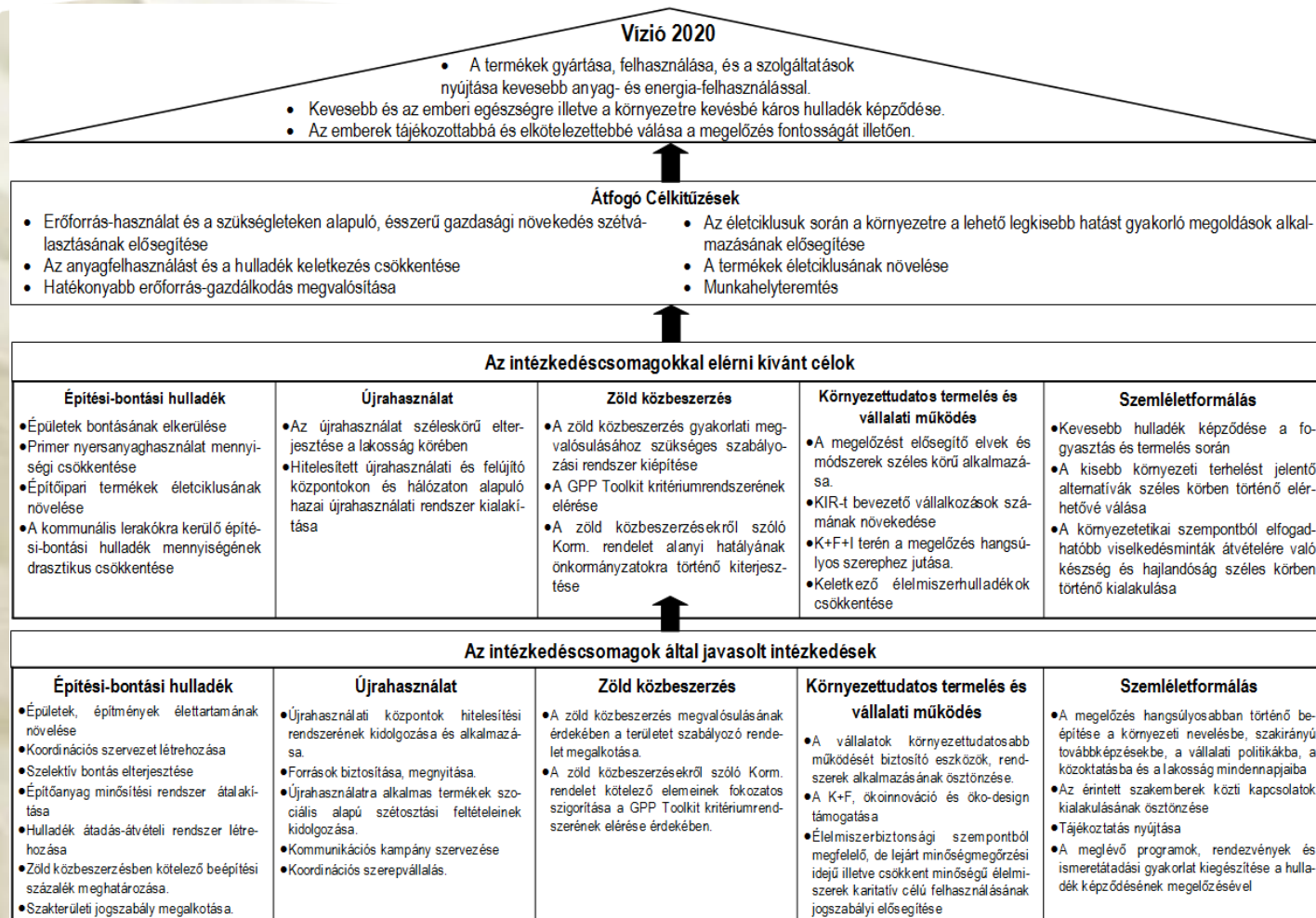

Megeelőzés?

- 0%

- » Törvényben szerepel, de számszerűsítve nincsen
- » Potenciális mérőszám: maradék hulladék mennyisége

Országos Megelőzési Program

HUMUSZ
szövetség

Nulla Hulladék

• "A nulla hulladék célkitűzés egyszerre jövőkép és gyakorlati iránymutatás egy olyan életmód kialakításához, ahol – a természetben zajló fenntartható körforgás mintájára – nem keletkezik végleges hulladék, mert minden, a folyamatokból kilépő anyag egy másik helyen felhasználható erőforrásként jelentkezik.

A nulla hulladék jegyében úgy tervezzük a termékeket, és úgy működtetjük a folyamatokat, hogy összességében csökkenjen a hulladék mennyisége és veszélyessége. Ebben a szemléletben nem eltemetjük vagy elégetjük az erőforrásokat, hanem megőrizzük és hasznosítjuk azokat. A nulla hulladék megvalósításával megszűnik a bolygó, az emberiség, az állatok és a növények egészségét veszélyeztető – talajba, vízbe, levegőbe történő – kibocsátás."

HUMUSZ
szövetség

Nulla Hulladék?!

- » Igen és nem.
 - » Igen, mert ez egy jövőkép, amely felé haladnunk kell.
 - » Nem, nem gondoljuk azt, hogy ez a mai vagy holnapi realitás, de ettől még célként lebeg előttünk.
- » A kulcs: a hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentése; a hierarchiának való tényleges megfelelés.
- » A felelősök: nem csak a hulladékkezelők, hanem az egyén, a közösség, a településvezetés.
 - » A megelőzés nem a hulladék státuszhoz kötött, azaz nem is a hulladékkezelők feladata.
 - » "Hardverre" pályázati források vs. "szoftverre" - a lakossági aktivitásra, tudásra - alig

HUMUSZ
szövetség

Aktualitások: helyi szinten hatékonyabb – A települések helyzete

- » A települések tulajdonossá váltak a hulladékpiacon. Központosítási törekvések a közszolgáltatásban, vagyonkezelésben.
- » A helyi szintű döntéshozatal képessé teszi a rendszert arra, hogy a lakossági igényekre és lehetőségekre reagáljon. A vezetők meg tudják szólítani a helyi közösségeket.
- » A központilag kirótt gazdasági terhek veszélybe sodorják a közszolgáltatást.
- » A hasznosítási célszámok elérése bizonytalan.
- » Jóllehet területi tervek, területi megelőzési programok kellenének, egyelőre nem készültek.

Nulla Hulladék Települések Hálózata

- » Nemzetközi téren: Zero Waste Europe
- » Nulla hulladék települések száma: 116
5.068.604 lakossal

- » Cél:
 - Elkötelezett vezetők
 - Hazai jó gyakorlatok
 - Tudásmegosztás
 - Önszerveződés
 - Helyi közösségi élet fellendítése

Ahol az utópia valóság

► Jó gyakorlatok EU-szerte

Nulla Hulladék Karta

Miért éri meg?

- » Hulladékcsökkentéssel költségmegtakarítás érhető el.
- » A hálózatba kapcsolódó önkormányzatok egymást is segíteni tudják jó gyakorlataik, tapasztalataik megosztásával.
- » Javaslatainkkal a lakossági aktivitás fokozható, amely elengedhetetlen a technológiai fejlesztések hatékony kihasználásához.
- » A hierarchia magasabb lépcsőfokaival növekszik a munkahelyek száma is.
- » A hulladékcsökkentő megoldások hozzájárulnak a helyi gazdaság fellendüléséhez.

HUMUSZ
szövetség

Nulla Hulladék Karta

E nyilatkozatot aláíró önkormányzat elköteleződését fejezi ki a hulladékcsökkentés iránt. Ennek szellemiségét követve hozza felelős döntéseit, és támogatja a pontokban foglaltak megvalósítását településén.

Szakmai partner:

Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége

A Karta 10 pontja:

1. A Nemzetközi Nulla Hulladék Szövetség (ZWIA) által meghatározott, a hatályos Országos Hulladékgazdálkodási Tervben is megjelenő **nulla hulladék definíció elfogadása**, a megvalósításához vezető alapelvek iránti elköteleződés.
2. Nulla Hulladék Terv kidolgozása és integrálása a **települési stratégiába**. Szakemberek képzése.
3. **Jó példamutatás** – a nulla hulladék elvei érvényesüljenek a mindennapi döntéshozatal során. Gazdasági ösztönzők.
4. **Helyi lakosokkal és civil szervezetekkel való szoros együttműködés** – aktív bevonásuk a döntéshozatalba, fejlesztésekbe, akár a korszerű hulladékgazdálkodásba. KONZULTÁCIÓ!

HUMUSZ
szövetség

A Karta 10 pontja:

5. A Nulla Hulladék elv **aktív kommunikációja** – intézményeken belül és lakosság körében egyaránt.
6. Helyi **komposzthálózat** kiépítése, képzés a helyes komposztálásról.
7. Szelektív **gyűjtőhálózat kiteljesítése** minél több hulladékáramra, a keletkezés helyszínéhez minél közelebb.
8. Megelőzést és újrahasználatot **népszerűsítő programok** támogatása.
9. Nulla Hulladékos Települések **Hálózatába belépés**, részvétel a tevékenység bemutatásában és jó gyakorlatok **megosztásában**.
10. Éves **jelentéstétel** a hálózat tagjai felé az elért **eredményekről**.

HUMUSZ
szövetség

Nulla Hulladék Települések Hálózata

A hálózat jelene

- felhívás
- Ingyenes önkormányzati továbbképzés
- .

... és jövője:

- igényfelmérés
- tanulmányutak
- találkozók
- jó gyakorlatok gyűjtése
- pályázati lehetőségek
- közös platform
- szakmai segítség

További információ:

www.humusz.hu/nuhukarta

Csatlakozási lehetőség: humusz@humusz.hu

HUMUSZ
szövetség

Jó az irány

- ▶ Újrahasználat számos formája terjed
- ▶ Helyi termékek kultusza kezd kialakulni
- ▶ Műanyagzacskók jelentős visszaszorulása a termékdíj miatt
- ▶ A lakossági szelektív gyűjtés penetrációja folyamatosan nő
- ▶ A gyűjtőszigetesről a házhoz menőre váltás is folyamatos
- ▶ Házi komposztálási programok zajlanak évek óta
- ▶ Rekultivációs program a felhagyott lerakók rendezésére

A hatékony működéshez szükséges:

- ▶ Központosítás helyett területi döntési szint (szubszidiaritás elve!)
- ▶ Differenciált szemétdíj bevezetése
- ▶ Háztartási hulladékösszetétel vizsgálat
- ▶ Tervezés tényleges megkezdése és végrehajtása
- ▶ Újrahasznosítási célszámok teljesítése – most problémás
- ▶ Termékdíj rendszerét a környezeti szempontokhoz igazítani

A hatékony működéshez szükséges:

- ▶ Megelőzésre indikátorok
- ▶ "Hardver" mellé legyen "szoftver" - lakossági szemléletformálás
- ▶ Termékéletciklus-szemlélet, ökodizájn a gyártásban
- ▶ A hulladékégetési kapacitások növelése helyett az anyagában hasznosítás, újrahasználat, megelőzés finanszírozása
- ▶ Újrahasználat jogi szabályozása
- ▶ Betétdíjas csomagolások

A hatékony működéshez szükséges:

- ▶ Komposzt minősítési rendszer
- ▶ Másodlagos nyersanyag felvevőpiacának megteremtése
- ▶ Lakossági veszélyes hulladék és építési-bontási hulladékátvétel megoldása

HUMUSZ
szövetség

Köszönöm a figyelmet!

www.humusz.hu

csilla@humusz.hu